

Souhrn významů pojmu eutanazie

Na základě rozboru různých konceptů „dobré smrti“ v dějinách je možné pojem eutanazie shrnout do následujícího stručného přehledu:

- Původní význam slova – snadná, pokojná, přirozená smrt.
- Dobrovolné ukončení života v situaci, kdy smrt se zdá být menším zlem než život.
- Lékařské provázení umírajícího ve smyslu tišení bolesti a lidské podpory.
- Nedobrovolné ukončení života nežádoucích lidí pro dobro společnosti nebo na genetickém či rasovém základě.
- Podání sedativ, která mohou vést ke zkrácení života, bez přímého usmrcení.
- Lékařsky asistované suicidium.
- Ukončení neúčinné léčby prodlužující život terminálně nemocného.
- Bezbolestné ukončení života trpícího terminálně nemocného pacienta na jeho vlastní žádost lékařem.
- Bezbolestné ukončení života trpícího terminálně nemocného pacienta bez jeho žádosti lékařem. ..
- Bezbolestné ukončení života člověka, který není terminálně nemocný, lékařem.
- Bezbolestné ukončení života trpícího terminálně nemocného pacienta, který nemůže dát souhlas, lékařem

Antika a středověk

V období antiky představa o tom, jaká smrt je dobrá, vždy nějakým způsobem korespondovala s tím, co bylo pokládáno za dobrý život, „eu-zein“. Eutanazie jako „dobrá smrt“ byla tehdy chápána v několika výrazně odlišných významech. Jedním z nich bylo nedobrovolné usmrcení nežádoucích. Lidé, kteří neměli naději na uzdravení, měli být ponecháni svému osudu nebo zabiti, což se týkalo i dětí.

Jednalo se o nedobrovolné usmrcení, které bylo dobrem pro obec, ne nutně dobrem pro jednotlivce. V dnešní terminologii bychom mohli pro tuto formu použít termín „sociální eutanazie“ (Sókrates). Pozor celou věc vždy realizoval městský travič. Dalším, odlišným významem, byla smrt dobrovolná, která za určitých okolností byla morálně ospravedlnitelná a žádoucí. Těmito okolnostmi mohlo být nesnesitelné utrpení ve smyslu bolesti fyzické, ale i psychické. Pokud jako východisko byla zvolena sebevražda, jež pocházela z vnitřního rozhodnutí, bez vnějšího nátlaku, byla považována za důstojnou, statečnou a vznešenou.

Třetím významem bylo pokojné, rychlé a bezbolestné umírání, takové, které by si přál každý. „Dobrou smrtí“ byla též ta, jež byla spojena s duševní vyrovnaností a důstojností, se kterou moudrý člověk přijímal svůj osud. Stejně tak byla za dobrou považována i čestná a hrdinská smrt na bitevním poli.

Ve středověku se pojem eutanazie nepoužívá, protože smrt je vnímána jako odplata za hřích, a proto nemůže být dobrá. Právě k tomuto předělu, k okamžiku smrti, která je vyvrcholením lidského života, vše směřuje, neboť smrt je jakousi branou k posmrtnému životu, který je hlavním cílem života pozemského. Způsob smrti ve smyslu zda je lehká, nebo provázená utrpením není v křesťanství

důležitý. Problematika eutanazie tak, jak je vnímána dnes, se tedy ve středověku neřeší, ale pozornost je věnována zabití člověka i sebevraždě.

V případě zabití je patrná diference a za určitých okolností, jak bude patrné dále z názorů Augustina Aureliana a Tomáše Akvinského, je zabití morálně přípustné. Sebevražda je však odsuzována po celý středověk a je považována za smrtelný hřích.

20. století po 2. světové válce

Během 2. světové války a po ní došlo k vyvinutí velkého množství léků a medicínských technik, které umožnily prodloužení života. U mnoha lékařů tak vznikl pocit, že je nutné lidský život prodloužovat za každou cenu, s použitím všech dostupných metod, čímž ale často docházelo a dochází k prodloužení utrpení.

Tedy k tomu, co bylo v minulosti považováno za nepřijatelné. I to je jedním z důvodů, proč se řeší otázka eutanazie jako milosrdné smrti, která je, dle tohoto mínění, tím posledním milosrdenstvím, jež je možné pro trpícího člověka vykonat. Tato milosrdná smrt na žádost pacienta je novým modelem „dobré smrti“, který tak ve 20. století vznikl.

Argumentů pro podporu tohoto konceptu najdeme mnoho: autonomie člověka, možnost volby a kontroly konce života, zachování důstojnosti aj. Sice se dožíváme vyššího věku, ale logicky zde vyvstává otázka, zda je přidanými léty skutečně přidáno i života. Způsob, jakým se dnes umírá, je v drtivé většině případů považován za nehumánní a dnešním cílem je snaha tento trend zvrátit, čímž se v novém pojetí ozývá pradávna otázka „dobré smrti“ – eutanazie.

Význam slova eutanazie se, jak je patrné, v současnosti oproti jeho původnímu antickému pojetí velmi zúžil. Eutanazií není chápána přirozená smrt nebo dobrovolné ukončení života